

С Т А Н О В И Щ Е

От: **доц.д-р Камен Димитров Петров**, от Университета за национално и световно стопанство (УНСС), факултет „Управление и администрация“ катедра „Регионално развитие“ с научна специалност Народно стопанство (Геоикономика и регионално развитие)

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност Политическа икономия в Пловдивски университет “Пайсии Хилендарски“.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №Р33-3468./13-07-2016 г. на Ректора на ПУ“Пайсии Хилендарски“.

Автор на дисертационния труд: **Делян Иванов Ангелов**
Тема на дисертационния труд: **Икономогеографски прояви на
Пространственото неравенство (на примера на градската пространствена депресия)**

1. Информация за дисертанта

Дисертант Делян Иванов Ангелов се е обучавал по докторска програма към катедра „Икономически науки“ на факултет „Икономически и социални науки“ към ПУ“ Пайсии Хилендарски – град Пловдив по научна специалност „Политическа икономия“ в свободна форма на обучение. На практика г-н Делян Иванов Ангелов е работил като преподавател повече от 15 години по регионална икономика в Пловдивски университет „Пайсии Хилендарски“, което е положителен атестат за неговите професионални умения. От посочените биографични данни е видно натрупаният изследователски и преподавателски опит на г-н Делян Ангелов, който му е помогнал да избере сполучливо дисертационна тема, която най-добре съответства на неговата квалификация и опит.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Актуалността на темата е безпорна с оглед на значението, което градовете и пространствените неравенства в тях влияят върху начина на живот на хората в условията на глобализация, както и от необходимостта от специфични въздействия и инвестиции, от които се нуждае съвременната урбанизирана територия за да се развива устойчиво и равновесно с останалите протичащи процеси. На практика икономогеографски прояви на пространственото неравенство чрез примера на градската пространствена депресия ни дава възможност да видим на практика едно изследваме върху изключително чувствителен по отношение на либерализация, конкуренция, регулиране и социална значимост феномен в полето на политическата икономия. Автора допуска, че нарастването на пространственото неравенство в градовете в световен мащаб, като проекция на нормативните, идеологизирани и глобализационни модели на урбанизационно развитие, и второ – взаимодействието

между стопанските процеси върху пространственото неравенство. Това в голяма степен засилва дисертационността на темата в полето на политическата икономия. Така са изведени обекта на изследване градското пространствено неравенство, а предмет на изследване от гледна точка на икономгеографските прояви на пространственото неравенство на примера на градската пространствена депресия са процесите и формите на градски упадък/депресия. В структурно отношение в увода са налице основните реквизити – теза, работни хипотези, обект и предмет на изследването. Същите са дефинирани кратко и прецизно. Целта на разработката и изследователските задачи отговарят на съдържанието и насоките на докторската теза. Дисертантът подробно представя методиката и методологията на изследването, информационното осигуряване, трудностите, с които се сблъсква, както и съзнателно възприетите ограничения. В хода на изложението ясно личи отличното познаване на литературата по проблематиката, включително и нормативните изисквания. Полезни са дадените указания по особеностите на информационното осигуряване и по представените фигури и таблици, както и коментар върху възприетите ограничения, наложени при изследването. В допълнение и самото професионално развитие на дисертанта Делян Ангелов е доказателство за лекотата, с която той борави със специфичните термини и постановки в областта на научното изследване. В първа глава е направен синтез между икономгеографските знания и политическата икономия като е намерено допирателното поле на взаимодействие. На практика са систематизирани изследванията в темпорален план, които имат за насока изясняване на влиянието на географските фактори при оформяне на държавната и международна регионална политика, с цел – осигуряване на социална справедливост в отделните страни, региони и света. От друга страна връзката между науките и навлизането в полето на интердисциплинарността ни кара да се съгласим, че социално-икономически процеси чрез тяхното съответствие в модели и чрез основните идеи на щандортните (локационни) теории насърчават фокуса на изследователските парадигми, както в икономиката, така и в географията, а постепенно и в политическата икономия.

В първа глава, смятана според стандартите за постановъчна, като начало е даден обзор в хронологичен план на икономгеографските знания, както и на научни публикации на автори в България. Очертани са динамиката и тенденциите на икономгеографските знания през призмата на политическата икономия. Анализирани са основните фактори, влияещи върху тези процеси. Постепенно анализът се обогатява, като се преминава към въпросите на новата икономическа география и се прелива в икономгеографски аспекти на модерното икономическо пространство. Разгледани са аспекти на националното измерение на пространственото неравенство, стопанска модернизация и пространствена икономика, парадигмата център – периферия. Специално място е отделено на визията за града като център на изследователска симбиоза между икономическата география и икономическата теория.

Втора глава е посветена на съвременни източници и проявления на градското пространствено неравенство. В нея се акцентира върху модерната икономика и неравномерното развитие на градското пространство, урбанизацията и неравномерното пространствено развитие. Особено важно място в работата има разгледаните проблеми на деиндустриализацията и деурбанизацията. Това са двата водещи процеси със значението на стопански фактори, пряко въздействащи върху пространствената организация на градовете. Специално място е посветено на градската икономика, която

се явава самостоятелен фактор за неравномерно развитие на градското пространство. Авторът допуска, че оинансовите кризи и неравномерното развитие на градското пространство водят до неравномерно развитие и на практика създават условия за наличието на градската депресия като проява на пространствено неравенство. Всичките тези и виждания на автора във втора глава кореспондират с поставените задачи и допринасят за извеждането на съответните закономерности и оценка на състоянието на урбанизираното пространство.

В трета глава се преминава към изследване на структурата и анализ на градската депресия като са разглеждани фактори, форми и последствия на примера на град София. Фокусът на изследване е засилен от оценката на пространствена сегрегация и градски упадък в българските градове. Същевременно на преден план е изведена необходимостта от развитие на модерни пространствени, социални, демографски и стопански процеси на територията на София. В практически порядък пространствена сегрегация и градски упадък на територията на София извеждат необходимата практически ефект от дисертационното изследване на автора. Разбира се от гледна точка на научния инструментариум е важно да определим в йерархичен порядък проблемите в развитието на градската система на столицата на България. Това прави автора като чрез анализ достига до множество изводи и препоръки по отношение на развитието и ревитализация в българските градове респективно град София. Основно това е направено чрез стратегиите за градска ревитализация и преодоляване на градския упадък. Трета глава е успешен опит на автора да изведе значими проблеми на базата на теоретичния и практически опит на изследовател. В заключението авторът изтъква, че неравенството е едно от проявленията на развитието на средата, на практика градското неравенство се състои в това, че хората с възможности напускат западащите райони, а заедно с тях мигрират политическите и стопански механизми за решаване на проблемите. там остава населението, което като в капан, няма нито ресурсите нито политическите лостове да се справи с проблемите. но всъщност, най-голям е проблемът с миграцията на стопанска дейност, която предизвиква и задълбочава градската депресия. При подхода на това научно изследване можем спокойно да подчертаем, че трудът „Икономогеографски прояви на пространственото неравенство (на примера на градската пространствена депресия“ има сериозна научна и практико-приложна стойност, такива са и повечето от приложенията в дисертацията, където е събрано голямо количество емпирична информация, която е обработена статистически и предложена схематично и таблично.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Представеният труд “ Икономогеографски прояви на пространственото неравенство (на примера на градската пространствена депресия) притежава голяма практическа стойност, тъй като е посветен на неизследвана достатъчно в дълбочина в нашата страна тема, а използваната специализирана литература по проблематиката на български език и чужди езици в дисертацията показва богата култура и капацитет на автора. Основните научни и научно-приложни резултати могат да бъдат формулирани в следните насоки:

- в хода на изложението убедително се доказват тезата и основните постановки; методиката на изследването умело комбинира приложението на системен, факторен и регресионен анализ;

- изчерпателно изяснени етапите на развитие и сближаване на пространствените научни направления, изследващи градското пространство;
- на база на наличната информация са обработени и изведени основни зависимости при изследване на причините и механизмите за развитие на градска пространствена сегрегация и депресия
- направен е качествен анализ на пространствено-стопанската проблематика около депресивните градски райони;

Изследвани успешно с инструментариума на икономгеографски подходи за устойчиво развитие на градската територия.

В резултат на изложеното по-горе може да се заключи, че целта и задачите на изследването са постигнати, както и че е доказана основната тези при така формулираните хипотези. Дисертационният труд обогатява изследванията в тази област у нас. Характерното в изследването е, че се конкретизира, Икономгеографски прояви на пространственото неравенство.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

За целите на изследването докторантът е систематизирал и използвал голямо количество нормативни документи, събрал е голям обем данни от разнородни източници, систематизирал ги е, обработил, анализирал и представил в ясен и подходящ вид.

Дисертацията е написана ясно, коректно, компетентно. Авторът има ясен стил на изказ и професионален език, което улеснява възприемането на изложените тези. В труда са дадени много и впечатляващи оригинално оформени от него информативни таблици и графики, които спомагат за по-ясното възприемане на предаваното съдържание.

Литературните източници са коректно цитирани. Изследването е несъмнено полезно както за европейската практика, така и за нашата българска, която се намира в сложен и труден период на възстановяване, обновяване, силна международна конкуренция и иновации.

Резултатите от дисертационното изследване могат да бъдат полезни, както за научните среди, така и за вземащите решения при формиране на икономическата политика на България по отношение развитието на отделните териториални общности и развитието на професионалните направления.

Като обобщение и допълнение към приносите, искам да подчертая, че самият избор на темата и цялата вътрешна логическа насоченост на изследването имат приносен характер, както в научен, така и в приложен аспект, защото засягат актуалните проблеми на градското развитие и управление на територията.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Публикациите на Делян. Ангелов, са със заглавия:

Европа и България: сравнителен анализ на развитието на урбанизираните територии в европейските страни, в европейските страни, ЕС и в България. // Научни трудове на факултета по икономически и социални науки, 2012, с. 308 – 347.

Географски методи в икономиката. – В: Изследователски методи и технологии в икономическите и социалните науки. Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2013, с. 395 – 419.

Основни фактори за развитието на градска депресия, годишник на ФИСН, 2013, с. 158 – 18.

Публикациите показват трайния интерес на докторанта към изследваните въпроси и отразяват основни моменти от дисертационния труд, с което изпълняват ролята си на разпространение на идеите и неговата научна дейност.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът се състои от 29 страници и е написан според възприетите стандарти. В него са изведени акцентите на извършеното в дисертационния труд, както и са отразени позициите на докторанта – мнения, изводи и препоръки. Така авторефератът представя добре дисертационния труд. Справката за приносите е написана добре.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Рецензията е един сериозен опит за задълбочено изследване на проблемите, свързани с изграждането на организационен механизъм за преодоляване на негативните процеси в развитието на големите градове и създаване на условия за устойчивост на градските икономики. Към представения за рецензиране дисертационен труд обаче, могат да се формулират и някои бележки, препоръки и предложения за подобряване. Авторът е използвал богат и разнообразен инструментариум в своята изследователска работа, но е пропуснал възможността да го посочи във въведението на дисертационната работа. На второ място може да се постигне или е целесъобразно да се подобри балансираността между отделните глави на дисертацията по отношение на обема. Препоръчвам на докторанта да разширява изследванията си в тази област и особено по приложните въпроси на ефективността на ценовите практики в България, като търси нови конкретни аспекти и методи за оценката им. Всъщност аз съм убеден, че той ще прави това и без моята препоръка. Посочените бележки и препоръки имат отношение към отделни аспекти на представената докторска дисертация и не поставят под съмнение нейната висока положителна оценка.

8. Заключение

Смятам, че обсъжданият днес дисертационен труд представлява интересно и коректно направено задълбочено изследване и са постигнати положителни резултати.

Съгласно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (чл. 5, ал. 3) смятам, че представеният дисертационен труд на тема Икономогеографски прояви на пространственото неравенство (на примера на градската пространствена депресия) притежава необходимите качества и напълно убедено ще гласувам положително за присъждане на Делян Иванов Ангелов на образователната и научната степен „Доктор“.

20.08.2016 / гр.Пловдив

Подпис:
(доц.д-р Камен Петров)

